

Meddelandeblad

Nr 6/2024

Ändringar i Socialstyrelsens föreskrifter om socialnämndernas skyldighet att lämna statistiska uppgifter om insatser för barn och unga

Inledning

Den 1 april 2024 kom ny lagstiftning om insatsen skyddat boende. Insatsen riktas till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp.

Socialstyrelsen har beslutat att anpassa föreskrifterna (HSLF-FS 2016:3) om socialnämndernas skyldighet att lämna statistiska uppgifter om insatser för barn och unga till de nya bestämmelserna genom att lägga till insatsen skyddat boende.¹ Syftet är att kunna ge en så heltäckande bild som möjligt av heldygninsatser i form av olika placeringsformer för barn och unga inom individ- och familjeomsorgen. Ändringarna börjar gälla den 1 januari 2025.

Allmänt om registret över insatser för barn och unga

Registret över insatser för barn och unga innehåller individbaserade uppgifter om barn och unga i åldern 0–20 år som har beviljats heldygninsatser av socialnämnderna. Uppgifterna i registret används för att framställa statistik om denna målgrupp. Statistiken används bland annat vid forskning, uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring.

¹ Se ändringsföreskrifterna HSLF-FS 2024:23.

Registret innehåller bland annat uppgifter om vilken kommun som har fattat beslut om insatsen, vilken form av insats det är, placeringsformen och placeringskommunen, barnets/den unges kön samt om det exempelvis är modern eller fadern eller båda föräldrarna som är barnets vårdnadshavare.

Socialnämndernas uppgiftsskyldighet till registret

I förordningen (1981:1370) om skyldighet för socialnämnderna att lämna statistiska uppgifter finns bestämmelser om att nämnderna ska lämna uppgifter till Socialstyrelsen om bland annat barn och unga som varit föremål för vissa åtgärder. Det handlar om åtgärder i fråga om exempelvis vistelse i familjehem, jourhem, stödboende, skyddat boende och hem för vård eller boende samt åtgärder enligt lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.²

I Socialstyrelsens föreskrifter om socialnämndernas skyldighet att lämna statistiska uppgifter om insatser för barn och unga beskrivs närmare vilka uppgifter som ska rapporteras in och hur uppgifterna ska lämnas. Det framgår också att uppgifterna ska lämnas senast den 1 februari varje år och avse förhållanden under närmast föregående kalenderår.³

De nya reglerna om insatsen skyddat boende

Insatsen skyddat boende riktas till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp.⁴ Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser.⁵ Ett barn får endast beviljas insatsen skyddat boende om barnet placeras där tillsammans med en vårdnadshavare som också beviljas insatsen.⁶ När det finns samtycke från vårdnadshavarna ska barnet beviljas insatsen med stöd av socialtjänstlagen (2001:453).⁷ Om en av två vårdnadshavare inte samtycker till att barnet placeras i skyddat boende kan barnet under vissa förutsättningar placeras i sådant boende enligt lagen om placering av barn i skyddat boende. Enligt den lagen är det även möjligt att bevilja ett barn en omedelbar insats i form av skyddat boende.

² Se 2 § 4–6 förordningen om skyldighet för socialnämnderna att lämna statistiska uppgifter.

³ Se 3 § HSLF-FS 2016:3.

⁴ Se 6 kap. 1 a § socialtjänstlagen.

⁵ Se prop. 2023/24:31 Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende, s. 1.

⁶ Se 6 kap. 6 d § socialtjänstlagen.

⁷ Se prop. 2023/24:31, s. 303 f.

Uppgiftsskyldigheten utökas med insatsen skyddat boende

Genom ändringarna i föreskrifterna HSLF-FS 2016:3 utökas uppgiftsskyldigheten med insatsen skyddat boende. Det innebär att socialnämnderna ska lämna uppgifter om barn och unga som under föregående år har varit föremål för nämndernas åtgärder i form av skyddat boende enligt socialtjänstlagen, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen om placering av barn i skyddat boende. Ändringarna innebär även att uppgifter ska lämnas om barn och unga som varit föremål för omedelbar insats i form av skyddat boende enligt den sistnämnda lagen. Samma uppgifter ska lämnas om barn och unga som vistas i skyddat boende som för barn och unga med andra heldygnsinsatser. Uppgifterna ska lämnas på samma sätt som övriga uppgifter i registret.

I föreskrifterna anpassas 2 § till den utökade uppgiftsskyldigheten. I bilagan till föreskrifterna görs i kolumnen Beskrivning de tillägg som framgår nedan (här visas två av fem kolumner från bilagan).

Uppgift	Beskrivning
Datum för beslut om insatsen	[...] - beslut om omedelbar insats i form av skyddat boende enligt 4 kap. 1 § lagen om placering av barn i skyddat boende - dom om insats i form av skyddat boende enligt 3 kap. 3 § lagen om placering av barn i skyddat boende [...]
Form av insats	[...] 03 = omedelbar insats i form av skyddat boende enligt 4 kap. 1 § lagen om placering av barn i skyddat boende 04 = insats i form av skyddat boende enligt 3 kap. 3 § lagen om placering av barn i skyddat boende [...]
Barnets/den unges situation efter att insatsen avslutades/upphörde	[...] 15 = insats i form av skyddat boende enligt lagen om placering av barn i skyddat boende [...]
Placeringsform	[...] J = skyddat boende [...]

Ändringarna börjar gälla 2025

Ändringarna i föreskrifterna träder i kraft den 1 januari 2025.

De nya föreskrifterna ska tillämpas första gången vid den inrapportering som ska ske senast den 1 februari 2026 och avse uppgifter under kalenderåret 2025.

Nuvarande lydelse av föreskrifterna gäller fortfarande för uppgifter som avser tid före den 1 januari 2025.

Mer information

Mer information om registret över insatser för barn och unga finns på Socialstyrelsens webbplats: <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/register/barn-och-unga/>